

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

30 de lege Iulia de annonâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Ceterum, istam distinctionem non possum admittere, cum in vtroque temporali & ecclesiastico iudicis ministerio, agatur de iustitia exercenda, quæ de cælo prospexit, *Psalm. 84*. In qua monuit Iosaphat iudices optime, vt quid agerent, viderent: quia non hominum, sed Dei exercerent iudicium, *2. Paral. cap. 19*. Et Moses, *Deuter. c. 1. Non accipietis personam in iudicio, quia iudicium Dei est*. Vocat & Iustinianus, §. 1. *de iust. & iure*. Iurisprudentiam, diuinarum & humanarum rerum notitiam. Vlpianus Iurisperitos faceret, *l. 1. eod. ab ea*. ¶ Scio etiam nunc, & per pecuniam, quam vocant *finance*, dari magistratus, & ærarium inde conuari, vt videtur pluribus, pinguis: sed non disputo quid fiat, nam & alias itidem ab Hippia factum apud Athenienses scio, *Arist. 2. Oeconom.* sed quæro quid iustum est fieri. Et vereor, ne ea parte, qua putant ærarium principis intumescere, lapsus sit totius reipublice Gallicane status. Pecuniam in loco negligere, summa est prudentia. Vbi enim ingressi sunt numati tribunalia, & vbi ii, qui norunt numi lucrum & negotiationem, admissi sunt, statim diffugit, mentiar vtinam, iudicii integritas. ¶ Et male audiuit Dolabella, quod censuit spectaculum gladiatorum per omnes annos celebrandum, pecunia eorum, qui Quæsturam adipiscerentur. *Apud maiores*, inquit Cornel. Tacitus, *lib. 11. Annal. virtus id præmium fuerat, cunctisque civium, si bonis artibus fiderent, licitum petere magistratus: ac ne atas quidem distinguatur, quin prima iuuenta consulatum ac dictaturas iniret. Et quæstura ex dignitate candidatorum, aut facili rate tribuentium, scilicet consulum gratuito concedebatur, donec sententia Dolabella veluti vendidatur. Aut ea certe Iustiniani sententia de hoc fiscali compendio, in hæc verba, §. *considerauimus, vt iud. sine quoq. suffra. in autb. Considerauimus enim, quia licet quæstus immodicus imminuitur imperio, videlicet remittendo suffragia pro officiis, atamen nostris subiectis incrementum maximum percipientibus, si indemnes a iudicibus conseruentur, & fiscus & imperium abundabit, vtens subiectis locupletibus, & vno hoc introductio ordine, vt suffragia non dent, plurima reru**

18 *innumerata erit veritas.* ¶ Nec concedo quidem in patrimonio vendibili esse principis iurisdictionum distributionem: quia quæ iure natura, vel gentium vel ciuili, & multo magis diuino a commercio hominum eximuntur, vendi non possunt. *l. si emione. §. omnium. de contrah. emti. in P. l. inter stipulantem. §. sacram de verb. oblig.* quales sacra res. Sacra res autem iustitia, vnde vt dixi, nos, qui iura iustitiæ tractamus merito sacerdotes dicitur, *l. 1. de iust. & iure*. Et officium iudicis, & fides, religio dicitur, *l. 1. si ex fals. alleg. excus. sit tutor*. Et iurisdictiono spiritualis est, *ca. ex multis. ca. non solum. c. vendentes. 1. q. 3.* Iustitiam que late Dei munus de cælo ortam, *Psalm. 84.* ostendimus in primo libro Optimi Iuriconsulæ quæ nec iudex vere est, *c. infum est bellum. 2. q. 1.* Quam obrem vendi non posse impune ab eo qui iuris & iurisdictionis dandæ potestatem habet, certe mihi recte opinari videor: nam simoniæ labes est, vendere sacra & spiritualia, & dona Dei, *1. 2. & tota 1. q. 1.* Et expressè responsum, iustitiam vendere simoniacum esse, & pro præmiu acceptione seruire, aut gradum in ecclesia Dei pro præmio accipere & emere, *c. vendentes. 1. q. 3.* Videant qui contrectant ex hoc quæstus pecunias, num sit digna aliqua commutatio numaria vel ambitionis, cum detrimento animæ: ego autem summam rationem & præcipuam duco, vt & Papinianus Iurisc. dixit, *l. sunt persona. 43. de reli. & summi. funer. lib. 11. P. tit. 7.* quæ pro religione facit.

19 ¶ Vellem & nomothetam, qui in huiusmodi concedendis magistratuum diplomatis fidem adhibet, animaduertere indignam esse horum impetrantium & negotiatorum in tanto regno mercaturam, & eo ipso quod eo medio se dignos imperio putent, vt suspectos ad negotia domestica, non publica ablegandos. Nemo enim debet assumere sibi honorem, nisi vocatus: tanquam Aaron, *ad Hebra. 5.* Atque iura ciuilia, quorum scientiam profitentur, sive mandato domini, prius se rebus alienis gerendis ingerentes & effruentes vt suspectos explodunt, *l. qua omnia, 25. §. 1. de purcurat. P.* Et in vtraque administratione, ecclesiastica & politica temporali prohibetur & improbat ambitio, *c. nullus. 1. q. 1. c. in scripturis. 8. q. 1. cle. 1. de regula. cle. fin. de elec. in Clem. c. miramur. 6. 1. d. si. l. si quæquam. 1. q. de episc. & cle. C.* quæ isti magistratuum aucupes & candidati manifeste laborant. ¶ Vellem & obseruari hac de re a prudentissimis regibus sancitas leges, primum Caroli V. constitutionem, qui anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo octauo prohibuit officia qualicūq; essent, ad exercitium iustitiæ pertinentia, vendi. Idem prohibuit Carolus octauus constitutione anni 1463. art. 68. Atq; voluit vt in recep-

tionem, seu in adipiscenda officii iudicandi possessione iurarent iudices se eius muneris habendi causa cuiquam se non largitos, nec promississe, adiecta pœna, vt si conuicti fuissent id fecisse, vacantia haberetur officia, & impetrari possent a principe. Sed hæc hæcenus de hoc capite ambitus. Cui accedit adhuc constitutio Ludouici XII. art. 40.

¶ Aliud autem caput legis ambitus erat, vt ægalia noua instituisse, *l. 1. ad le. l. de amb. in P.* In hanc legem etiã incidit & eius pœnam, qui contra senatusconsultam impetrauerit rescriptu principis, multaturq; ultra, tertia sui patrimonii parte, *l. vni. de senat. in sc. C.* ¶ Item aliud, *l. 1. ad le. l. de ambi.* ingredi reum domum iudicis, scilicet corrumpti eius causa. Sic magnatibus & hercibus, tempore, quo causæ illorum & lites discutiantur, non licet cum suis iudicibus confedere, vt suspicio corruptionis vitetur, *l. 1. de offi. ciuili. iudic. C.* ¶ In legem Iuliam de ambitu item incidere Archadius & Honorius, *l. vni. C. ad le. l. de amb. tradit eum*, qui iterato petierit principatum, seu Commentariensis gradum, vel cetera officia, quibus iam functus sit: cum publicæ disciplinae mel gesta sufficiant. Legem tulit Q. Fabius Maximus ad ambitionem tollendam, qua intra decem annos eundem consulem resci non liceret, *Linc. Florum. li. 50. epilo. Lini.* Quæ seruata in posteru, & nisi raro infracta, veluti soluta fauore populi, & ob P. Scipionis Æmiliani fauorem, cum is consul intra tempus creatus est: sicut ob bella imminente soluta, *idem li. 56.* quãdo Scipioni Africano, a repub. & senatu Consulatus delatus est contra legem. ¶ Et in aliis magistratibus, inter vacationem & repetitionem, interdum biennium, interdum quinquennium cõstitutum est ex lege Gordiani Cæsaris, *in l. 2. de muneribus non conu. li. 10. C. tit. 41.* exceptis casibus, dum capaces & idonei intra illa defunt alii, vel nisi necessitas alia urgeat, *vide gl. in l. vni. ad leg. l. de ambi. C. & in l. 2. de muneribus non conu. li. 10. C. Modestinus scribit, l. 1. ad le. l. de ambi. P. l. 1. §. si. de senat. conf. C.* pœnam legis Iulie de ambitu esse centum aureorum, cum infamia. Et hanc pœnam & legè iudiciariam vocat: vt pœna illa non sit Cenforia, quæ citra infamiam erat a Cenforibus imposita, nec impediabat quominus quis posset petere magistratus, *Cic. pro Cluentio*. Archadius & Honorius, *l. 1. C. ad leg. l. de ambi. rescriptum* fuit repetitum illicite magistratus, pœnam esse deportationis, ad instar legis Iulie de ambitu. Pro cuius interpretatione laborat ibi scholiastes, quid significet illa verba, *ad instar*. Probabilioris fidei sententiã, vt si non soluat debitam pœnam centum aureorũ, contumax deportetur. ¶ Ceterum hic annotãda diuersa tempora sunt. Nam lege Calpurnia ambitus damnati, vt ignominia multatq; damnati, ad magistratũ aspirare non poterant: vt ex Salsutio, Alconio Pædiano, & Cicero, *pro Cluentio*. & pro Sylla, cõstat. M. Tullius Cicero postea de ambitu legem tulit, postquam fuit pœna decem annorum exilii, quemadmodum legis Iulie repetundarum, vt ait Dio, *lib. 37. Cic. pro Murena*. Alia lege Imperatorum Valentiniã, Theodosiã, & Archadiã, *l. fin. ad leg. l. vni. repet.* quadrupli pœna imponitur aduersus dantem iudicem, & accipientem magistratus obtinendi causam: sed illa antiquior est quam Archadiã & Honorii, quæ de deportatione meminit, *l. vni. ad leg. l. de ambi. C.* vt ex historice serie apparet. ¶ Pœna ambitus damnatus si alium eiusdem legis reum conuicisset, restituebatur in integrum, *l. 1. eod. P.* Quod & Cicero scribit, *pro Cluentio*. pecuniam centum aureorum non recepit. Pompeius Magnus quoque iis, qui detulissent ambitionis reos, & qui largitionibus magistratum obtinissent, pro præmio impunitatem dabat, *Dio Cass. l. 6. 40.*

De lege Iulia de Annona. Cap. 30.

Lib. 48. P. tit. 12.

- 1 Annona quid, que contineat, eius species.
- 2 Annonaria legis qui fiant rei.
- 3 Annonam fraudare, & attentare, onerare qui dicantur, & pœna eorum.
- 4 Annona in isto pretio veniat, cura magistratuum.
- 5 Annonaria legis duplex ciuili & criminalis pœna.
- 6 Annonam carius vendentis pœna, & nemo egenti eidem vendat.
- 7 Frumentum exportare tempore famis, virgus vindicatum.
- 8 Annona transportari non debet, dum is vbi excrecit egent.
- 9 Annona antiquius apud Romanos qui habuerit, & qualem curam.
- 10 Annona cura ad magistratus municipales pertinet.
- 11 Carnium vendendarum lex de pretio, & 13.

- 11 Episcopi panibus praepositi.
- 14 Famis & sterilitatis tempore potissimum annonae debet fieri taxatio.
- 15 Venditioes emi impures venales taxatae non debent.
- 16 Militarum annona quomodo distribuebatur.
- 17 Frumentaria caussa in aliud impune converti non potest.
- 18 Frumento commissi arenam Aquilia tenetur.

Anona, dicitur omnis annuus fructus, qui ad victum per-
tinet, quare ad frumentum, & panem quoque coctum dia-
rium extenditur, l. 1. de frumen. vrb. Constant. lib. 11. C. tit. 23. & ad
vinum & alia edulia, in l. 1. & libemus in 1. de erog. milit. anno. lib.
12. C. tit. 38. pensiones, l. 1. & 10. tit. de anno. civili. l. 11. C. tit. 24. sala-
rium victus causa datum, § sic igitur. vt iudic. sine quoquo suffra fi-
ant. in aut. b. coll. 2. tit. 2. Erat annona olim militaris, provincialis,
municipalis, ciuili sub qua ciuili etiam panifica § hac ergo, de non
alib. reb. eccl. coll. 2. inde & panis ciuili, l. fin. § bis illud. de se. nup.
C. § l. § si de iure dot. Annona ista ciuili liberalitatis gratia vt
plerumque principibus populo, vt conglaria donabatur, vel
certis quibusdam personis, vide Alcia. li. 8. parer. iur. c. 5. § Lege
hac de annona tenetur, qui fraudant annonam, Mar. l. 1. ad l. lul.
de anno. qui contra eam fecerint, societatemve coierint, quo an-
nona carior esset: qui nauem annonariam detinuerint, aut nauem
dolo malo, Vip. l. 1. a. eod. Statuit lex, nullam vim oportere naucle-
ros sustinere, delegatas species annonarias transferentes, l. 1. de na-
uicularib. lib. 11. C. tit. 1. imo & iudices, qui patiuntur his nauas
etiam volentes, moram facere in suis territoriis, cum possent nau-
tigare, puniuntur, l. §. eo. tit. Et is quoque, qui nauibus frumenta-
riis & annonariis aliquid onus superimpoluerit, ex quo celeritas
uentionis annonariae retardetur, coercendus est, l. vni. ne quid one.
publ. impon. l. 11. C. tit. 4. § Annonam quoque fructus videtur,
qui frumenta reseruata, vt in aliquibus rebus, fit, ad vsus alios,
quam de putentur, impediunt: quia ex inordinata illa distributio-
ne caritas oritur, l. 1. de frum. vrb. Constant. d. lib. 11. C. tit. 23. Item fit
etiam pecunia annonae comparandae destinata minuitur, vel in
alios vsus impendatur. Quo casu, & tunc in duplum factum refaci-
tur, l. 2. eod. Annonam attendant etiam & diuexant Dardanarii,
& qui coentias merces supprimunt, qui fructus nolunt vendere,
dum minus vberes prouentus expectant: quorum aliquibus inter-
dum pro modo admissi, vel negotiatione interdicitur, vel inter-
dum relegantur, aut humiliores interdum ad opus publicum dan-
tantur, Vipian. l. annonam. 6. de extraord. crimin. P. Onerant & an-
nonam, qui falsa mensura vendunt & distrahunt, quique lege
Cornelia de falsis, d. l. annonam. tenentur, vt in crimine falsi do-
cuius. Qui tamen non carius vendendi causa, sed eo animo an-
nonam conferunt, vt subueniant Reipub. aliquando, si egeat, vel
sibi referunt, non incidunt in hanc legem: non enim quicumque
cogit res suas vendere viliori pretio, l. 3. ad l. lul. de ann. P. Pau-
l. l. de curionis. 6. de administrat. rer. ad cuius pertinet P. l. non debere. 8.
ad municip. P. nec priuatis res suas seruantibus, pretium imponi
debet, l. nullus. de Iuda. C. l. non est. rer. amora, in P. Vt nemo vendere
cogendus vel emere, l. nec emere. de iure delib. C. l. inuitum. de con-
trah. em. l. inuitos. C. de loca. niu. vrgeret famis necessitas, quo casu
coguntur inuiti, argu. l. vni. vt nemi. lice. in em. speci. §. l. 10. C. tit.
27. relicto quantum illis suffi. lat pro familia. Imo qui hac mente
seruat, dignus ea laude, qua Ioseph qui simili prouidentia tempo-
re sterilitatis, collegit in tempus venturae famisin horrea sufficien-
tiam annona in septem annis, in terra Aegypti, Genes. c. 41.

§ Obseruandum & est, annonae rationem magistratibus ha-
bandam, vt no villi, sed iusto pretio veniat: dum enim vili pretio
venditur, sequitur saepe commerciorum raritas. Quod & arguit
Ammianus Marcellinus in Iuliano Caesare, 22. histor. Nulla, in-
quit, probabili ratione suscepta popularitatis amore uilitati sudebat
venalium rerum, quae nonnunquam secus quam conuenit ordinata
inopiam gignere solet & famem. § Poena legis annonariae duplex,
& ciuili seu nummaria, & extraordinaria criminalis est. Sic poena
alia, vltra praedictas, legis de annona nummaria est viginti auro-
rum, l. 2. ad l. lul. de anno. Crescit & pro modo admissi, vt ex supe-
rioribus licet colligere, cum pecuniaria, tum corporalis: veluti si
monopolium ineanit mercatores, vel propolae, quo annona cari-
or, vel merces: nam iis bonis spoliantur, & perpetuo damnantur
exilio, l. vni. § si quis de monopolio. 4. C. tit. 59. § Iudicium hac de
re extraordinarium, refert de Galba Caesare Suetonius, c. 7. is enim
militi cuidam, qui per expeditionem, arctissima annona, residuum
cibarium tritici modium, centum denariis vendidisse argueba-

tur, vetuit, vbi is indigere coepisset, a qua quam opem petri: & ita
fame extabuisse. § Meminit Cicero, pro Flacco. Athenis Athe-
nagorum Cynicum virgis fuisse caesum, quod in fame ausus fuisset
tritium exportare. Iure diuino, qui abscondit frumenta, maledi-
cetur in populis: benedictio autem super caput vendentiu, Pro-
uerb. c. 11. § Theodericus Gotthorix rex, Fausto Praeposito scri-
bens, apud Cassio. lib. 4. varia. epist. 34. iubet, vt prius in colis fecu-
ditas frumentorum propria seruiat, quam peregrinis comercis
studiosa cupiditas exhauriat: neque frumento peregrinas naues
prius onerari, ad aliena litora transaturas, quam expensa publice
ad optatam copiam possint pertinere. Et rursum comiti Silicita-
riorum & portus curam agenti, scribit, idem, lib. 2. varia. epist. 12.
Speciem lardi nullatenus iubemus ad peregrina transmitti, sed in vsus
nostros propria diuinitate seruiat, ne quod in nostris partibus confi-
citur, noxia negligentia deesse videatur. § Fuerit fete olim in sin-
gulis ciuitatibus Romani imperti, de his VVlp. La. l. 2. resp. Ro.
c. § vide § l. fin. & ibi Buda. de mune. P. praefectus vel curator fru-
menti venditor, mensor, distributor: sub praefecto annonae, nota-
rius, allechtus tritico, patochus qui praebat annonam, vtque ait
Horatius, 1. Sermo.

Et parochi, qui debent ligna saltemque.
Quos Porphyrio copiaros dictos ait. Et tamen eo nomine Cicero
vltus, 13. ad Attic. epist. Artobari quia filius venit, vult opinor re-
gnum aliquod a Caesare emere. Omnino enim Sestius noster parochis
publicis occupauit, quod quidem facile patior: verum tamen inuito est
per literas, vt apud me dumeretur. Erat cum patocho & Opinatore,
qui exigebat annonam, l. missi. 7. de exact. tributo. l. 10. C. l. opinato-
ribus. 11. de erog. mil. anno. l. 12. C. tit. 38. & Dardanus & Thesleria-
rius. Subinde erat & edulitas circa edulia, vt edulitas circa ades.
Meminit Lampridius, in Alexan. Cum edulitatem, inquit, populus
Romanus ab Alexandro Caesare peteret, interrogauit per curionem,
quam speciem annonae caram putarent: illi continuo exclamauerunt,
carnem bubulam, atque porcinam. Tunc illa non quidem edulitatem
praeposuit, sed iussit ne quis summatam occideret, ne quis lactantem, ne
quis vaccam, ne quis damalioem: tantumque intra biennium vel
prope annum, porcinae carnis fuit & bubula, vt cum ante fuisset octo
minutis libra, ad duas tantum vtriusque carnis libra redigeretur.
Vocabatur & qui praerant iuste distrahendis edulis, praefectus an-
nonae. Et de hac praefectura Cornelius Tacitus, lib. 13. Annal. me-
minit, & Lampridius, in Alex. Erat & in Sicilia huiusmodi adili-
tas, de qua meminit Cicero, 2. ad Atticum. Eademque curabant
apud Graecos Agatanomi, quae apud Latinos adiles, & pretia re-
bus vterque imponebat venalibus. Innuit vtrumque Plautus de
edictionibus illorum dicens, in Captiuis.

Euge editiones adilitas hic quidem habet, mirumque vsque
adeo est

Nisi hunc fecere sibi Etoli Agaranomum.

§ Cautio ad magistratus nunc politicos maxime annonae esse
debet, vt iustis pretiis vendantur singula, vt frumenta & ad victu
potissimum necessaria quotidianum. Frumentaria rei in prima
republica adilis Cerealis praerant, sub annona omnia edulia ve-
niebant: sub frumento, triticum, siligo, & auena, & quicquid in
arista se continet, l. fruges, 77. de verb. sign. Congiari vero exhibi-
tio in liquoribus consistebat. Describit distributionem Prudeti-
us, 1. in Symmachum. § Statutum ideo, § post natale, de pace sen-
in feud. in vnaquaque ciuitate annonae res pretio estimari debere,
& vt dicunt taxari, post festum natiuitatis beatissimae Mariae. Vl-
pianus curam omnis carnis, vt iusto pretio vendatur, ad curam
praefecturae pertinere vrbis: & ideo forum stacium sub eius cura
esse tradit, l. 1. § cura carnis, de offi. praef. vrb. P. & ceterorum peco-
rum, quae ad huiusmodi prohibitionem spectant.

§ Archadius quoque Iurifconsultus, l. fin. § item episcopi, de
munerib. & honorib. P. meminit de munere episcoporum seu in-
spectorum, qui praerant pani & ceteris venalibus rebus, scilicet
vt iusto pretio venderentur, & legitimae, nec corruptae vel
interpolatae. Sic Valentinianus & Valens, l. 1. de episcop. aud.
lib. 1. Cod. tit. 7. ad prouidentiam episcoporum Christiano-
rum etiam reiciunt, ne mercatores commodum mercandi ex-
cedant, vt inuenit in necessitate constitutos pauperes. Quae o-
mnia de rebus, quae venales exponuntur, intellige: nam in aliis
non licet pretium rebus primae possessionis imponere, l. nullus, de
Iuda. Cod. gl. in dict. § item episcopi, l. fin. de munerib.

§ Ex Alexi poeta in Pileis, meminit Athenaeus, lib. 6. Di-
gnos. cap. 2. legis Aristonici, de pretio rebus venalibus imposito
his verbis:

*Aristonico nullus fuit prudentior
 Latore legum post Solonem. Nunc quoque
 Post ordinata legibus quam plurima,
 Rectissime legem nouam iulii auream:
 In posterum ne venditores piscium
 Vendant sedentes, vsq; stent ad vltimum. Item
 Nunc venditor, si piscium quis vendidit
 Pretio minore quam petiuit, illico
 In carcerem vt ducatur, equo vti
 Pretioque contenti, domum vel putridos
 Pisces ferant ii vesper: mittas annum,
 Mittatur aut puer, senex ve. protinus
 Omnes ement ex lege.*

Honorius & Theodosius CC. pretium piscibus imposuerunt, vt per vicena pondo piscis primæ qualitatæ, solidas ministraretur, ministris piscium principis, in l. 1. de pretio piscis, lib. 14. C. Theod. 14 tit. 20. ¶ Annonæ potissimum hæc functio æstimatur tempore famis & sterilitatis debet, vt obuam eatur diuitum tyrannidi. Nā vt ait Theodericus Gothorum rex, Cassiod. lib. 4. variat. epistol. 5. Tunc grande commodo est, cum indigentibus pacifici, quando sumes solet totum cōsumere, vt suam necessitatem possit expellere: nam cum ambitioni suæ seruiat propemodum donare videtur, qui vendit rogatus: ad saturatos ire cum mercibus, certamen est.

15 ¶ Instituit Augusti. ne plebs deuocaretur a negotiis frumentationis causa, ter in anno quaterniorum mensium tesseras dati, Suet. in Augusto. Atque Archadius & Honorius statuerunt, penam fiscalem præ Otientem vno numo distrahî, imposita pena etiam illis, qui pro maiori pretio supplicare ausi fuissent, in l. vni. de pretio panis Ostien. lib. 14. C. Theod. tit. 18. Extat constitutio Iulianiani, constit. nouell. ar. 12. editum de formulis artificum. in hæc verba: πᾶς τεχνίτης, καὶ μισθωτὸς καὶ ἕμπορος, καὶ τὸ πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς, μισθωτὸς καὶ πωλεῖται, εἰ δὲ ἢ πωλεῖται ἢ ἀδελφῶν, ἢ πωλεῖται τῷ θεῷ, ἢ πωλεῖται τῷ πωλεῖται. Omnis artifex, aut mercenarius, aut mercator, secundum auctoris formam operas locato, merces ve vendito: nam si quid amplius acceperit, pene tripli subiacer.

16 ¶ In militari annona, fiebat distributio per tesseras, secundum præscriptum ordinem dierum, bucellati, panis, vini, aceti, lardi, veruecinæ carnis, in l. 1. de erogati. milit. ann. lib. 12. C. tit. 3. 8. Cum tessera enim poterat quis annonam tute petere, & cum ea annonā habere videbatur, l. mortuo bone. 50 §. 1. de legat. 2. l. 2. de frumen. Alex. lib. 11. C. tit. 27. Aliquando ex privilegio, septem dierum spatium, quadam aliæ species dabatur pro rebus quotidianis, & loco tesserae communis, dabatur stellata tessera: & illa distributio dicebatur stellatura. In qua species aliæ dabantur, & constitutum ne in stellatura fraus militibus fieret, neque res illis maiori pretio æstimarentur, quam vendi possent in foro publico, l. septem diebus. 12. de erogati. milit. anno. lib. 12. C. l. specibus, de cohortal. lib. 12. C. & illa æstimatio ad certati dicta, & annonæ ætatis. Alexander Cæsar annonam militum diligenter inspexit, Tribunos, qui de stellaturis militibus aliquid abutissent, capitali pœna affectit, Lamprid. in Alex. Et Pescenninus Imperator, Tribunos duos, quos constitit stellaturas accepisse, lapidibus obrui ab auxiliariis iussit, Spar. in Pescennio. Scio quid alii de stellatura & stellionatu in hac quaestione comminiscuntur, sed non tero tempore in erroribus resellendis, sufficit mihi, si quod verius puto, salua aliorum nota, referam.

17 ¶ Rursum placuit, de frumentaria ratione quippiam in aliū vsum non posse conuerti ab iis, qui curam eius habent, & conuersam cum suo incremento restituendum. Et hac de causa etiā contra absentem agi posse, l. 2. de admi. rer. ad ciusat. pertinent. lib. 50. P. tit. 3. nempe quod frumentariæ pecuniæ debitor cito cogendus sit, d. l. 2. §. frumentaria. nulla exceptione etiam compensationis admissa, d. l. 2. §. ad frumenti.

18 ¶ Alia actio etiam in eum datur, qui frumento pœnam, vel aliud quid immiscuit, vt difficilis separatio sit, quasi de corrupto, ex lege Aquilia, l. si seruus seruorum. 27. §. item si quis, ad l. Aquil. in P.

De Crimine legis Flauiae de Plagiariis.
 Cap. 31.

Lib. 9. C. tit. 20. Lib. 48. P. tit. 15.

- 1 Plagii criminis accusatio, publici iudicii, & plagium quid, 2. & 3.
- 2 Plagium qui committere dicantur.
- 3 Plagiatorum pœna, & actio, 6. 7. 8. & 9.

- 6 Interdictum de Libero homine exhibendo quale. Libero hominem vincire, aut concludere pœnam habet plagii, eod. & seq.
- 10 Scortum supprimens lege Flauia de plagiariis non tenetur.
- 11 Adulterum maritus per 20. horas retinere potest tantum, & latro comprehensus per diem & noctem vniam concludi potest.
- 12 Seruum subrahens, num mori debeat.
- 13 Scripta vel composita ab alio sibi arrogans, punitur vt plagiarium.

Plagii criminis accusatio, publici est iudicii, l. plagii. 13. ad leg. Fab. de plag. C. §. est & inter. de pub. ind. apud Iulii. ¶ Plagiator non vno loco Accursius, in l. 1. in ver. de plagio, eod. tit. in P. & in rub. C. de plagiar. explicat a plagis, veluti a vulneribus & dolore, qui infligitur parentibus & dominis, ex suppressione filiorum, vel seruatorum: cuius fere omnes sententiam secuti sunt. Arbitror autem rectius, a plagis seu retibus dici. Dicuntur enim quoque retia tora, plagæ, prima syllaba correpta, ad capiendos feras. Hinc tendere plagas apud Ciceronem, 3. offic. & Vlpianum quoque, l. que sunt. 12. §. si in agro, de fund. instrum. lib. 33. P. tit. 7. & incidere in plagas, Cicer. 2. in Verrem. Vel plagæ, illi fines secundum Seruum, in 4. Eneid. Verg. in ver. Retia rara plage, late venabula ferro. quibus retia tenduntur, circa inam & summam partem. Hinc metaphora sumta, arbitror plagium dici & plagiarios venationem & venatores hominum, qui veluti feræ retibus, ergastulis capiunt, & supprimunt homines. Sic enim & Plato in Sophista, & 7. de legib. constituit speciem venationis humanam, nempe plagiatoriam & Tyrannidem: de qua & nos alibi pauca tradidimus, lib. 29. Syntax. art. mirab. ca. 2.

¶ Græcis plagiarius ἀρπαγεύτης dicitur, quisquis hominem in captiuitatem redigit: vocant namque ἀρπαγεύτης, non tantum seruum, sed captum quemlibet, & seruituti mancipatum: siue seruus alicui, siue ingenium libere natura sit. Inde ἀρπαγεύτης ἀδελφῶν, ἀρπαγεύτης ἐκείνων: vt apud Xenophontem, καὶ τὸ ἀρπαγεύτης τὸ δόξα, πᾶντα ἀρπαγεύτης. Sic enim dicuntur a compediibus, quibus capti vincuntur: ἀπὸ καὶ ἀρπαγεύτης, ἀπὸ ἀρπαγεύτης. Et Verum mea sententiæ magis mihi placet. Ergo ἀρπαγεύτης seu plagiarius erit, qui liberos in seruitutem redigunt, & qui liberum hominem pro seruo vendunt, & qui seruum alienum tanquam suum vendunt. Item & qui emit scienter, Plagian. in l. 1. & l. pen. §. si ad leg. Flauia de plagia. in P. l. quoniam seruus. 7. eod. C. l. si quis seruus. 12. §. l. pen. C. eod. Qui scienter hominem liberum donauerit, aut cum alia re permutauerit, quive ex illis causis sciens prudensque acceperit, l. 4. eod. tit. P. Qui feruum alienum fugituum suscepit, celauit & proprium asserit, l. eum qui. 5. eod. in l. fuga. 6. l. eum qui. 9. C. eod. Cic. pro Rabirio. Id que dolo malo: nam ignoranter & per errorem falsipienis, celans ve, in hanc legem non incidit, l. 3. & l. non statim. 6. eo. P. nec qui suos seruos, vel liberos esse asseuerantes supprimunt, l. plagii. 14. C. eod. Incidit quoque in hæc legem, qui liberum ea mente, vt tanquam in seruo de eo negotietur, supprimit, celat, vincit, qui quæve seruo alieno ita perfoadet, vt fugiat, l. pen. §. fin. eod. in P. Huc refertur retentio liberatum personarum inuitarum: imminuere libertatem quippe ea videtur, & pœnam postulat. Nihil enim multum ab specie seruitutem differunt, quibus non datur facultas recedendi, Plagian. l. 1. & 2. de libe. homi. exhib. P. Lucianus, plagium ad liberos venditis pro seruis, maxime referre videtur: apud quem, in auctione & venditione philosophorum, in dialo. vitar. Philosoph. sic emtor ait, quia Mercurio emere Diogenem philosophum, qui & profus liberum se asserbat, opraco quid ais tu, vendis hominem liberum? Merc. vendo. ego. Emor, Nihil times ne plagii accusatum, in Atropagitarum iudicium quis te vocet? &c.

¶ Pœna huius criminis olim pecuniaria, l. in fuga. C. ad leg. Flau. de plag. dehinc ea in vsum esse desit, & postmodum pro modo admissi puniri cepit vt plerumque rei in metallum damnarentur, l. si. eo. in P. Atque capitale crimen habitum, l. 1. eod. P. Statutumque vt capite plagiarii plectantur, in aliorum exemplum, l. quoniam seruus. 7. Cod. eod. Ita Constantinus, l. si. eod. C. Plagiarius, qui vnicuique filiorum miserandas instigunt orbitates instali: pœnam ceteris ante cognitis supplicis teneri, vult. Conseruetur autem hoc crimen admittere, si seruus sit, bestia donari: & ingenium gladio conseruetur.